

Küresel Isınma Nedeniyle Gıda Sektörünün Karşı Karşıya Bulunduğu Finansal Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sebnem BORAN

Küresel ısınma nedeniyle oluşan kuraklığın yarattığı başlıca kaygılardan biri gıda üretimi. Gıda sektörünün karşı karşıya olduğu finansal sorunların nedenlerinde hammadde fiyatlarında yaşanan artış önde geliyor.

Geçtiğimiz sene kuraklık nedeniyle tarımsal üretimimizde azalma oldu. Tarımsal alanlarda sulama sıkıntısı oluştu ve ürünlerin rekoltelelerinde düşüş meydana geldi. Bu durum, çiftçilerimizin gelirlerinin artmasını engellediği gibi tarım ürünleri ithalatımızın da artmasına yol açtı.

Nitekim, TÜİK'in mart ayı sonunda geçen yıla ilişkin açıkladığı büyüme ve tarımsal üretim verilerinde bu azalış göze çarpıyor. 2007 yılında sektörel bazda tarımda %7,3 gerileme olduğu görülüyor. 2007 yılı bitkisel üretim verilerinde tahıl ürünlerinin üretiminde bir önceki yıla göre %15,5 oranında düşüş gerçekleştiği görülüyor.

Bir önceki yıla göre buğday üretiminin %13,9 oranında azalarak yaklaşık 17,2 milyon ton, arpa üretiminin %23,5 oranında azalarak yaklaşık 7,3 milyon ton, çeltik üretiminin %6,9 oranında azalarak 648 bin ton ve dane mısır üretiminin %7,2 oranında azalarak yaklaşık 3,5 milyon ton olduğu TÜİK verilerinde belirtiliyor.

- Baklagil ürünlerinin hemen hepsinde ve önemli ürünlerden fasulyede %21,3, nohutta %8,4, kırmızı mercimekte %12,4 ve yeşil mercimekte %36,7 oranında azalış olduğu,
- Yumru bitkilerden patatesin %3,2 oranında azalış göstererek yaklaşık 4,2 milyon ton olarak gerçekleştiği,
- Yağlı tohumlardan ayçiçeği üretiminin %23,6 oranında azalarak yaklaşık 854 bin ton olduğu,
- Şeker pancarının %14,1 oranında azalarak yaklaşık 12,4 milyon ton,
- Tütünün %18,5 oranında azalarak 80 bin ton,
- Kütlü pamuk üretiminin %10,8 oranında azalarak yaklaşık 2,2 milyon ton olduğu

ifade ediliyor.

Sebze üretiminde %0,7 ve meyvelerde %4,3 oranında azalış olduğu belirtiliyor. Sebze grubunda özellikle pırasa ve dolmalık biberdeki azalış dikkat çekiyor. Zeytin üretiminin ise % 39,1 oranında azalış gösterdiği belirtiliyor.

Küresel ısınmanın asıl etkileri bu yılki mahsulde hissedilecek gibi gözüküyor. Gıdadaki fiyat artışlarının nedeni sadece küresel ısınma değil. Yağların biyodizelde de kullanılması

hammadde fiyatlarını arttırıyor. Gıda için alternatif olabilecek yağlar, başka bir alanda da kullanılmaya başlandığı için talepte ciddi artış oluyor.

Sonuçta, küresel ısınma sonucu arz düşerken talep artıyor. Bununla birlikte, küresel ısınma tüm dünya piyasalarında etkilerini sürdürüyor. Dünya buğday stoklarının kötü hava koşulları ve bazı çiftçilerin biyoyakıt ürünleri yetiştirmeye yönelmesi yüzünden azaldığı belirtiliyor. BM'ye bağlı Dünya Gıda Programı'nın yöneticileri artan gıda fiyatları yüzünden giderek daha fazla ülkenin açlık tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı uyarısında bulunuyor.

Gıda sektöründeki ihracatçılarımızın kar marjları, geçmiş yıllara oranla hızla düşmüş durumda. Pazar kaybı yaşanmaması için ürünler neredeyse maliyetine yakın fiyatlarla satılıyor. Firmaların bu sorunlarını çözebilmek için özellikle fiyat rekabetinin yanı sıra katma değeri yüksek ürünlere yönelmeleri gerekiyor.

Et üreticilerinin yaşadığı problem ise; yem fiyatlarında yaşanan artış. Ancak et üreticileri, yem fiyatlarındaki artışı fiyatlara yansıtamıyor. Bunun nedeni büyük perakende mağazalarının tedarikçisi olan et üreticilerinin, bu şirketlerle uzun vadeli ve düşük maliyetli sözleşmelerle çalışıyor olmaları. Bu nedenle zor durumda oldukları belirtiliyor.

Küresel ısınma nedeniyle arıcılık sektörü de alarm veriyor. Bal üretimindeki azalma da fiyatlara yükseliş olarak yansıyor. Stoklarda bal kalmadığı için ihracat durma noktasına geldi. Firmalar yaşadığı finansal problemleri ithalat yoluyla çözümlenebileceklerini düşünüyor.

Son zamanlarda süt fiyatlarında da artış söz konusu. Küresel ısınmayla birlikte baş gösteren sıcaklık süt üretimini de olumsuz etkiliyor.

Aşırı sıcaklar nedeniyle verimin düşmesi üreticiye de fiyat artışı olarak yansıyor. Kuraklığın aynı zamanda verim kaybı dışında kimi hastalıkların yaygınlaşmasında da rol oynadığı belirtiliyor. Örneğin, geleneksel ihraç ürünümüz olan kuru incirde puf hastalığının artış gösterdiği bunun da ihracatımızı olumsuz etkilediği ifade ediliyor.

Kuraklığın belirttiğimiz bu etkilerine karşı önlemler alınmaya başlandı. Tarım Bakanlığımız tarafından, Kuraklık Yönetimi Koordinasyon Kurulu oluşturuldu. Bu kurul sayesinde küresel ısınmanın ülkemizi nasıl etkileyeceği, nerelerde tehdit olacağını tahmin edilerek gerekli tedbirlerin alınması hedefleniyor.

Bakanlar Kurulu'nun "2007 Yılı İlkbahar Döneminde Türkiye'nin Çeşitli İllerinde Meydana Gelen Kuraklık Nedeniyle Zarar Gören Çiftçilere Nakdi Desteğin Hibe Olarak Verilmesine ve Bu Çiftçilerin Ziraat Bankası ile Tarım Kredi Kooperatiflerine Olan Tarımsal Kredi Borçlarının Ertelenmesine İlişkin Kararı" Resmi Gazete'nin 04.07.2007 tarihli sayısında yayımlandı.

Karara göre, 2007 yılı ilkbahar dönemindeki kuraklık nedeniyle 40 ilde karar kapsamındaki ürünlerin yüzde 25 ve üzerinde zarar gördüğü il/ilçe hasar tespit

komisyonlarınca belirlenen çiftçi kayıt sistemine kayıtlı çiftçilere (kamu tüzel kişileri hariç), sertifikalı tohumluk ihtiyacının karşılanması amacıyla, kaybettikleri ürün miktarına karşılık gelen alan için buğdayda 15 YTL/dekar, arpa ve korunga için 12 YTL/dekar, fiğ için 20 YTL/dekar tutarında kuraklık desteği ödenmesi öngörüldü.

Tarımsal desteklemelerde 2007 yılında üreticiye ödenecek toplam teşvik miktarı olarak bütçede 5,3 milyar YTL ayrıldı. Ancak bu desteklemeler üreticiye biraz olsun nefes aldırsa da 2007 yılı boyunca kuraklığa karşı kalıcı bir çözüm elde edilemedi. Kuraklığın etkilerinin uzun vadede olacağı dikkate alınarak, kalıcı çözümler üretilmeli.

Sonuç olarak, gıda sektörünün girdi fiyatlarında kuraklık nedeniyle artışlar bu şekilde devam ederse, gıda güvencesinin ülkemizde önemli bir sorun haline geleceği tahmin ediliyor. Bu nedenle, dünyada da gıda fiyatları artışına göre artık ucuz ve yeterli gıda temin imkanı kalmamış olup, kuraklığın etkilerini azaltıcı önlemlerin bir an önce alınarak girdi fiyatlarının ucuzlatılması sağlanmalı.

Sektör, kuraklığa karşı yaşadığı finansal sorunlara kaliteli mal üretimiyle çözüm bulabilir. Bu çerçevede üretim standardı yükselmeli. Yeni birleşmeler, şirket evlilikleri veya satın almalarla birlikte sektörün ivme kazanabileceği de uzmanlar tarafından belirtiliyor.

Üretimin kalitesi artırılarak niş marketlere yönelinmeli. İnovasyon da firmalar için önemli. Uzmanlar, bilgi ve teknoloji tabanlı inovasyon becerisini rekabet üstünlüğünün stratejik noktası olarak değerlendiriyor. Artık, şirketler ürün ve hizmetlerini iklim değişmelerini göz önünde bulundurarak geliştirmeli.

Gıda üretiminde girdi fiyatlarında yaşanan artış, nakliye gibi üretimdeki diğer maliyet kalemlerindeki düşüş ile giderilmeye çalışılmalı. Bu kapsamda, kuraklığa bağlı oluşacak problemlerin giderilmesi için;

- Tarımsal desteklemelerde pamuk, zeytinyağı vb. ürünlere prim verilmeye devam edilmesi, kaliteli üretimi teşvik edecek yapıya kavuşturularak tarım ürünlerinde prim sistemi uygulamasının yaygınlaştırılması,
- İhracatı artırabilmek için dış pazarın istediği çeşit ve kaliteli üretim yapılmasının sağlanması,
- Damlama ve yağmurlama sulama teknikleri ile suyun etkin ve akılcı kullanımının sağlanması,
- Toprağın su tutma kapasitesini yükselten organik gübrelerin kullanımının artırılması,
- Organik tarıma özel önem verilmesi ve geliştirilmesi,
- Kırsal kalkınma alanında etkin projeler oluşturarak AB fonlarından daha fazla yararlanılması

gerektiğini düşünüyoruz.

Kaynaklar:

- http://www.capital.com.tr/haber.aspx?HBR_KOD=4046
- Türkiye Ziraat Odaları Birliği,
- http://www.tzob.org.tr/tzob_web/basin_bulten/2008/04_01_2008.htm
- Dünya Gazetesi